

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Slidrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Gods heilsbezoek in Christus

Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte ...

Lucas 1 : 76

Een onwaardeerbare schat heeft de Kerk des Heeren in Gods Woord ontvangen in de lofzangen, die rond het feit van de geboorte van Christus gezongen zijn. Veel liederen worden dezer dagen gezongen bij allerlei gelegenheden. Het gebeurt dat iemand nog nooit een psalmregel heeft geleerd en gezongen en toch één van die liederen in melodie en tekst kent. Meer dan eens spreekt daar een stuk armoede in, een versmalling en verschralling van de eigenlijke boodschap. Hoe horen we hier in de lofzang van Zacharias de diepte doorklinken van wat Kerstfeest betekent. De eigenlijke grondtoon van wat er gebeurd is in het komen van Gods Zoon wordt hier vertolkt. Kerstfeest is het niet geworden — en wordt het niet! — vanuit de mens, maar vanuit God: „... door de innerlijke bewegingen van de barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte ...”

Wonderlijk is het dat hier al vóór de komst van Christus van het grote wonder van Zijn neerdaling gezongen wordt. Het is de priester Zacharias, die bij de geboorte van Johannes een geopende mond ontvangt om God te loven voor Zijn daden. Een tijd was die mond gesloten geweest maar op de dag van de besnijdenis wordt zijn tong losgemaakt om God te loven. Maar dan blijft hij niet staan bij Johannes. Het gaat centraal om de Christus. Johannes is de onmisbare wegbereider voor de Koning Zelf. Alleen door Hem is er vergeving der zonden, kennis van de zaligheid voor Zijn volk. Als Zacharias daarvan zingt dan is het niet verweg, dan is het dichtbij. Hij is vervuld met de Heilige Geest. Die Geest doet hem profeteren. Dan trilt het wonder van Gods heilsbezoek door zijn woorden heen. Dat wonder is haast niet weer te geven. Zo vol is dat wonder. Zo diep in zijn eigenlijke betekenis. Zo is het juist in een lofzang, die God gegeven heeft. De lofzang komt uit het wonder op.

In een tekenend beeld bezingt Zacharias het heilsbezoek van God in Christus aan Zijn Kerk. Hij noemt het hier: de Opgang uit de hoogte. Allereerst spreekt hier het doorbrekend licht van de zon. In het komen van Christus is het licht aan de morgenhemel opgegaan van de Zon der gerechtigheid. Het is niet onbekend. De profeet Maleachi heeft er al van gesproken. Door de eeuwen heen blijft dat spreken: Het doorbreken van het licht als het morgen wordt. Iets dat zo vaak gebeurt blijft toch zijn betekenis houden. Na de donkerheid de eerste lichtstrep. Langzamerhand wordt de hemel lichter, is er een strijd tussen donker en licht. Dan ineens weer, verrassend gaat de zon op en is het helemaal licht. De nacht is voorbij.

De nacht is verschrikkelijk. Wij spreken van bange nachten. Ze zijn het beeld van de zonde en de dood. Wij hebben door eigen schuld die donkerheid over ons gebracht. Die het verstaat in eigen leven door Gods Geest weet van de „nacht” af. Daar is geen verandering in te brengen van-de-mens-uit. Hij kan de nacht alleen maar erger maken. Dat kunnen we zien in deze „verlichte” tijd. Bij alle

„licht” wordt het alleen maar donkerder! Maar nu: in de komst van Christus is de zon opgegaan. Is de morgen werkelijkheid geworden. In Hem is door de gerechtigheid, die Hij aanbrengt, licht en leven.

Maar wat wonderlijk nu! Niet te verstaan door ons verduisterd verstand. Het is de Opgang uit de hoogte! Zo zien wij in de natuur de zon niet opgaan. De zon komt veeleer voor ons gezicht uit de diepte op en gaat naar de hoogte, totdat hij weer neerdaalt. Toch vergist Zacharias zich niet. Hij kan het niet anders zeggen. Hij behoeft het niet anders te zeggen. In het komen van Christus in de kribbe van Bethlehem komt God uit de hoogte. Hier is het souvereine, het niet-door-de-mens berekend kunnen worden. Hij komt niet op uit iets hier beneden. Hij komt niet op uit het hart van welk mens ook. Hij komt op uit de hoogte ... van de diepte van Gods barmhartigheid.

„Door de innerlijke bewegingen van Gods barmhartigheid ...” Vanuit God. Vanuit Zijn diepte. Ja, hier wordt de diepste grond bezongen. In wezen laat die zich alleen bezingen, bewonderen. Het is hier geen beschouwend spreken, zoals wij dat zo gemakkelijk kunnen doen, zonder dat het opkomt uit de diepte van het hart, zonder dat het in waarheid voor ons — tegen de achtergrond van mijn nacht en van mijn schuld — gróót geworden is. Hier laat de Heilige Geest Zacharias zich uitputten in woorden om iets van die grond te zeggen. Hier is de barmhartigheid Gods. Van die God, Die geen vreemde is van Zijn Kerk. Zacharias spreekt van ónze God. Hij heeft Zich uit vrij ontfermen aan die Kerk verbonden. Hij heeft Zijn hart geopend voor armen en voor ellendigen. Het is uit God Zelf dat alles voortgekomen is. De gedachte om zo in Christus heil te schenken. En het werkelijkdoen-zijn van dat geschenk. Hier gaan de bronnen open van Gods ontferming, van eeuwige verkiezende liefde, die door niets bewogen is geweest in de mens. De ellende en onmacht waren zo groot dat alleen beweging van-God-uit verlossing kon brengen. Zijn innerlijke bewegingen. Eigenlijk staat er: Zijn ingewanden, als de zetel van Zijn liefde en ontferming hebben het gedaan. „Met het oog op een gunstbewijs zó groot als dit, spreekt Zacharias naar betamen de lof van Gods ontferming uit; en, niet tevreden met het bloot noemen van die weldaad, zegt hij, dat de verlossing die door Christus aangebracht is, vrucht is van de ingewanden zelf der barmhartigheid Gods” (Calvijn).

God schrijft boven de kribbe van Bethlehem: géén recht, géén verdienst, énkél vrije barmhartigheid, éénzijdige en vrije gunst! Anders kon het nooit Kerstfeest worden.

Hebben we dat ontdekt? Het wordt ons gepredikt. Het komen Gods in Christus boodschapt ónze donkerheid. Onze deuren zijn dicht naar God toe. Dat hebben we gedaan in het verloren paradijs. We doen het elke dag opnieuw in ons leven. Daar is geen verwachting van-ons-uit. Velen menen dat dat wél kan. We zoeken in eigengerechtigheid een weg naar God. Zo is het in de wereld. Zo is het buiten genade ook in de kerk. We proberen ons met veel godsdienst omhoog te krijgen. We kunnen dat zelfs doen met de betuiging van de éénzijdige liefde in het Kerstgebeuren. Wel weten met ons verstand dat het zo is, maar nimmer in de nood voor God terecht gekomen, waardoor we de kracht en zegen van dit heilsbezoek van God

Van de administratie

We werden in de afgelopen periode weer verblijd met het feit dat we 10 nieuwe abonnees konden inboeken. Aan giften werd f 15,- ontvangen. Hartelijk dank voor alles. We gaan de Kerstdagen weer tegemoet. De Heere schenke ons allen rijk gezegende Kerstdagen.

Dat we maar niet mogen opgaan in de uiterlijkheden, die helaas in onze dagen zo'n grote plaats innemen, dat we ook grond mogen maken van het niet meedoen met al deze dingen, maar dat we eens waarlijk onszelfs zondaar leorden kennen, opdat er plaats mocht komen voor Hem, die in de wereld is gekomen om zondaren zalig te maken.

De Heere geve ons daar iets van te beleven.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Tel. 01720 - 74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. In het vorige nummer is opgenomen een kaart van Pulverbach en een aanhangsel. Verzuimd is te vermelden, dat deze behoren bij **Alle Begrip te boven** en daarvan dus 106e of laatste stuk uitmaken. Inmiddels zijn er al verschillende bestellingen op het boek binnengekomen. We zien uit naar andere bestellingen.

Verder ontbreekt in het artikel over **Onze verhouding tot de Nederl. Gereformeerde kerken** de ondertekening. Deze moet zijn Ds. L.W. van der Meij.

2. Voor de **school van Dundas en Hamilton** ontving ik met hartelijke dank een gift van f 25,-.

3. Mw. V. te St. Ik heb uw brief ontvangen. We leven van verre met u mee. De Heere zij u nabij.

vanuit de hoogte nodig krijgen. Alleen in het ontdekkende licht van Gods Geest wordt het waar voor mij dat ik zo nameloos diep ben weggezonden. Dan is er van mijn kant geen mogelijkheid meer en leer ik op alle eigengerechtigheid de dood schrijven.

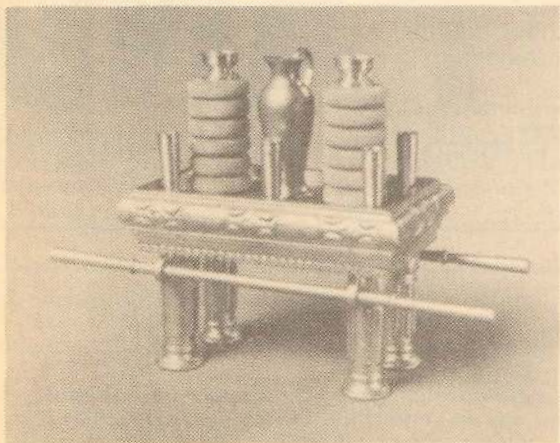
Eénmaal is dit heilsfeit gebeurd. Daar komt niemand vanaf. Het mag in ruimte gepredikt worden aan verloren zondaren. Maar de kracht en de vrucht ervan moet ons persoonlijk deel worden door het ware geloof. Gaan we zó Kerstfeest 1982 tegemoet? Is dat u dáárom te doen? Dat zijn dringende vragen. Zoek het toch niet in wat sfeer als zodanig. In wat gevoelige dingen, die ons zo gemakkelijk vervullen als we de bekende psalmen en het bekende evangelie horen. Daar gaat het niet buiten om. Wij zoeken geen sfeerloze feestdagen. Maar wat doet iemand ermee die de nood kent van zijn eigen gesloten deuren? Alleen het wonder van God kan opening geven en anders niets. En voor allen die in de nood van hun zondaarsbestaan God hebben nodig gekregen, wordt het zo *onbegrijpelijk groot*. Hij bezoekt met Zijn heil. In de Opgang uit de hoogte heeft Hij het gedaan. Hij doet het door de kracht van Zijn Woord en Geest ook nú in harten leven.

Dan is de diepe óndertoon van het komen van het Kind, van de Zaligmaker in de kribbe: alléén wegens de innerlijke bewegingen van Gods barmhartigheid. In die diepte is geen einde te vinden. Dat weet het hart voor wie het in waarheid Kerstfeest wordt en is. Onpeilbaar is Zijn barmhartigheid. Onuitputtelijk Zijn liefde. Dan krijgt de lof des Heeren de bóventoon.

„Lof zij de God van Israël De Heer”. Die aan Zijn erfvolk dacht En door Zijn liefderijk bestel Verlossing heeft teweeggebracht ...”

D. Slagboom.

De Tabernakel Twaalfde les De TAFEL DER TOONBRODEN

Wanneer we nu verder een blik slaan in het „Heilige”, dan zien we in het schijnsel van de „Gouden kandelaar”, rechts tegenover haar, staan de „TAFEL DER TOONBRODEN”. Zij is ook geheel overtrokken met goud. Dat betekende dus: een reine, zuivere en heilige tafel van 1 meter lang, 50 cm. breed en 75 cm. hoog, volgens Exodus 25 : 23.

Zij werd ook wel genoemd: „De tafel der toerichting” volgens II Kron. 29 : 18. Om de randen van de tafel was een „lijst” aangebracht met een gouden „krans”. Onder de hoeken van de tafel waren 4 ringen gemaakt, waardoor de handbomen liepen, om de tafel bij het verder optrekken door de woestijn te kunnen dragen.

Op deze gouden tafel werden de 12 toonbroden gelegd, namelijk in twee rijen van elk 6 broden. Men neemt algemeen aan, dat die beide rijen dienen opgevat te worden als twee „stapels”, dus elk van 6 op elkaar. Zij werden ook „koeken” genoemd, in een ronde vorm. Leviticus 24 : 5.

We lezen, dat zij gebakken moesten worden van zuiver meelbloem, zoals fijn tarwebloem.

Maar, hoe kwam men aan dat meel, zo zult u vragen.

Er is hierover een mening en wel, dat we hier hebben te denken aan het „manna”, dat de Heere 's morgens vroeg uit de hemel deed regenen. Dat was het „koriander-zaad”, dat de Heere als 't ware strooide op de aarde. Als de zon in haar pracht scheen, dan versmolt het.

Die korrels werden in „mortieren” gestampt tot meel. Dan zood men het in potten en maakte daarvan koeken. Aldus lezen we in Numeri 11 : 8.

Zo leefde Israël van het „wonderbrood”, van God's gave, dus geheel onverdiend. Ja, dat was het. Maar Israël zag dit niet, want aan deze vorstelijke gave ging Israël's opstand vooraf.

Ook de „Toonbroden”, waarvan de priesters mochten eten, waren „gave”. Dat wijst op de betekenis van die naam „toonbroden”. Zij heetten „Toonbroden”, omdat zij als 't ware eerst aan de Heere getoond werden, dat het namelijk Zijn gaven waren.

De priesters mochten dus alleen van deze broden eten. Wat heerlijk kwam 's Heeren trouwe zorg uit!

Zo zorgde de Heere ook voor „licht” in Zijn woning, ja, voor „toenadering” tot Hem, bijzonderlijk tot het werk der „verzoening”.

Elke Sabbath moesten de priesters deze tafel voorzien van warm brood. Met eerbied zij opgemerkt, dat de Heere Zijn volk met geen „oudbakken” kost verzadigt. Dat gold ook van het manna. Het viel iedere dat opnieuw en Israël mocht niets ervan bewaren, want dan was het bedorven.

Er zijn kinderen des Heeren, die soms tijden lang blijven staan bij eens genoten bevindingen. Dan is het gevaar zeker niet denkbeeldig, dat men van die (zij het kostelijke ervaringen) een „grond” maakt en daarop blijft vastzitten. Ja, dan wordt wel eens hiervan gezegd, dat de „wormen eruit kruipen”. Neen, we zingen immers:

*„Zij werden daaglijks begenadigd
Met manna, hemels brood, verzadigd.”*

Maar, we willen nu nog iets zeggen van het „gereedschap”, dat aan die Tafel verbonden was.

In II Kronieken 29 : 18 wordt de „Tafel der toonbroden” genoemd „De tafel der toerichting”.

Zo lezen we ook van „wierook”, dat op de 12 broden werd gelegd. Dat wil niet zeggen, dat

die wierook op de broden verbrand werd. Dat gebeurde op het „brandofferaltaar”. Want 's Heeren nadrukkelijk bevel was 't, dat geen reukwerk mocht gebracht worden dan alléén op het reukofferaltaar. Versta hierbij wel, dat de verbranding van de wierook op het brandofferaltaar niet bedoeld was als een „offer”, maar alleen dus verband hield met de „wierookkorrels” op de toonbroden.

Wat betekenden dan die wierookkorrels op de toonbroden?

Wel, zij maakten die „broden” tot een „gedenkoffer” volgens Leviticus 24 : 7 waar we lezen:

„En op elke rij zult gij zuivere wierook leggen, hetwelk het brood ten gedenkoffer zal zijn.” Zo werd ook het brood geheiligd door het gebed, overeenkomstig I Tim. 4 : 5.

Toch staat hier onmiddellijk achter: Het is een vuuroffer den Heere. Werd de wierook dan toch verbrand op die broden? Neen, maar omdat zij werd gebrand op het brandofferaltaar. „Op het brandofferaltaar” is een mening van Flavius Josefus.

Dat nu die wierook op de broden werd gelegd, zo gebruikte men daarvoor „rookschalen”. Zie Exodus 25.

Verder lezen we van „platelen”. Dat zullen zijn geweest: bekers voor het drinken van de „offerwijn”.

Voorts lezen we van „kroezen”. Dat waren de „offerkanen”, waaruit de wijn werd geschonken in de bekers.

Dan is er nog sprake van „schotels”. Dat waren de schalen, waarin de broden gelegd werden.

Aldus werd deze heilige Tafel gedekt.

Daartoe waren ook nodig „kleden” ter bedekking, één op de Tafel en één over de „heilige broden” (want zo werden zij genoemd), gelijk ook de Tafel zelf, ja, als een „Heiligheid der heiligheden”.

In dit verband was het ook noodzakelijk, dat de priesters voor het bedienen van die heilige Tafel en hun eten ervan, eerst hun handen moesten wassen in het koperen wasvat in het Voorhof, op straffe des doods bij eventueel verzuim ervan.

Een laatste opmerking nog over de toerichting van deze Tafel.

We lezen ook, dat het brood was: een „gedurig” brood. Dat wilde dus zeggen, dat er altijd brood op de Tafel der toonbroden aanwezig moest zijn en dat elke Sabbath de verwisseling met verse broden moest plaats hebben.

Thans willen we nog even nader ingaan op de heilrijke BETEKENIS van die Tafel en haar broden. En dat mogen we doen. We lezen dit in onze „Heidelberger”, Zondag 6, vraag en antwoord 19.

De vraag luidt: „Waaruit weet ge dat?”

En dan is het antwoord:

„Uit het heilige Evangelie, hetwelk God Zelf eerstelijk in het paradijs heeft geopenbaard, en daarna door de heilige patriarchen en profeten laten verkondigen, . . . en door de offeranden en andere ceremoniën der Wet laten voorbeelden.”

En wijst de apostel in de Hebreërbrief niet heel duidelijk op het feit dat heel de tabernakeldienst een zeer rijke betekenisvolle afschaduwing was van CHRISTUS Zelf en van Zijn Middelaarsbediening? Zie o.a. in Hebreë 8 en 9.

O, dat Gods lieve Geest ons een oog des geloofs schenke voor die „schone dienst” en die kostelijke „heilgeheimenissen”, daarin vervat.

Welnu, zo wijzen die heilige broden als „Toonbroden” op Gods Gaven, heenwijzend naar Christus Zelf als „HET BROOD DES LEVENS” en „God's ONUITSPREKELIJKE GAVE”. Johannes 6 vers 48; II Korinthe 9 vers 15.

„Ik ben het Brood des levens”, zo heeft Christus Zich geproclameerd. En: „Mijn vlees is waarlijk spijs en Mijn bloed is waarlijk drank”.

Spijs voor hen, die „hongerden naar de gerechtigheid” en drank voor de „dorstigen” naar het water des levens, waarop de „offerwijn” ook wees. Hij heeft daartoe Zijn dierbaar „vlees” laten verbreken en Zijn dierbaar bloed vergoten. Want zo kon Hij voor al Zijn hongerend volk het „Brood des Levens” zijn, als tot een „waarachtige spijze en drank”!

Dan mag het met David instemmen, wanneer hij mocht betuigen:

*„Wij zullen verzadigd worden met het
goed van Uw huis, met het heilige van
Uw paleis!” (Psalm 65 : 5 onber.).*

Het was ook een „gedurig brood”. Het lag altijd klaar op de Tafel der Toonbroden. maar er werd ook dagelijks van gegeten door de dienstdoende priester. Ook hierin ligt een kostelijk onderwijs voor de praktijk van het geestelijk leven van 's Heeren volk en wel voor het opwassen in de genade en kennis van Christus. Daarop wijst ook treffend het Heilig Avondmaal, dat steeds gebruikt moet worden, in tegenstelling met het sacrament van de Heilige Doop, welke éénmaal plaats heeft.

Het Heilig Avondmaal dus meermalen. En dat wijst ook juist op het opwassen in de kennis van Christus als de enige grond der zaligheid. Dit „opwassen” is een proces. En dat gaat niet in een korte tijd. Dat zien we ook bij een klein kind. Dat is niet direct een volwassen man. Ook in de „genade” is er sprake van „zuigelingen”, „kinderen”, „jongelingen” en „vaders” in de genade.

Zo heeft Gods kind steeds weer nodig dat „Brood”, het „Brood des Levens”, Christus. Vandaar schreef Paulus in Filipp. 3 : 10: „Opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding”. Maar Paulus kende Christus toch al? Deze bede slaat op de „heiligmaking”. Het Avondmaalsformulier haalt ook de woorden van Christus aan in I kor. 11: „Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt.”

Nu zouden we kunnen vragen: Maar van de „toonbroden” mocht toch alleen de priester eten en niet het volk.

Zeer zeker. Maar nu heeft de „wisseling” van de toonbroden in verse broden een einde genomen bij de „vervulling” van de schaduwdienst door de komst van Christus in de volheid des tijds. En zo is dus de dienst bij de toonbroden opgehouden. Maar nu is daarvoor in de plaats gekomen de wisseling ten opzichte van de „Nieuwe bedeling”, waardoor nu het „eten en drinken” aan 's Heeren tafel mag plaats hebben voor hen, die door de genade mogen behoren tot het „heilig priesterdom” volgens I Petrus 2 : 5.

Lezer(es), mag u ook daarbij behoren? Kent u de honger en dorst naar dié ware en kostelijke spijs en drank? O, bewerkte Gods Geest ons daartoe!

Is u daarvan geen vreemdeling, maar wordt u erg bestreden met de vraag: Is dat brood en die wijn wel voor mij?

Och, luister dan eens naar hetgeen de Heere sprak tot de Kananese vrouw, aanvankelijk afwijzend: „Het is niet betamelijk het brood der kinderen te nemen en de hondkens voor te werpen.”

Ja, dat zeggen ook sommigen wel eens, precies als de farizeërs: Denk erom, u hoort niet aan het Heilig Avondmaal, dat is alleen voor de kinderen!

Maar, wat antwoordde die vrouw? „Ja Heere, doch de hondkens eten ook van de brokskens, die er vallen van de tafel hunner heren.”

En wat antwoordde Jezus haar? O vrouw, groot is uw geloof.

Wel, moeten hier dan niet alle bestrijders zwijgen! Ja, dan mogen zij 't met die vader van de maanzieke knaap belijden: „Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp.”

O, dan maakt de Heere het zo heerlijk waar: „Deze ontvangt de zondaars en eet met hen.”

v.L.

Uit de gouden Schatkist

8.

DE UITNEMENDHEID VAN CHRISTUS

De uitnemendheid van Christus is zodanig, dat de ontdekking er van de ziel een volkomen voldoening en bevrediging geeft. De ziel van de mens zoekt steeds naar hetgeen het meest uitnemend is. De vleeselijke mens verbeeldt zich, dat aardse dingen deze bevrediging geven. De één zoekt het in rijkdom; de ander acht eer en aanzien boven alles; weer anderen denken dat vleeselijke genoegens het één en het al zijn. De ziel kan echter in geen van deze dingen volkomen bevrediging vinden, omdat ze weldra de beperking ervan ontdekt.

Wereldse mensen verbeelden zich dat er waar geluk in deze dingen is die ze najagen. Zij denken dat als zij ze konden verkrijgen, dat zij gelukkig zouden zijn. En wanneer zij ze verkrijgen en geen geluk vinden, dan zien zij weer uit naar iets anders, en zij zijn nog zoekende.

Christus Jezus echter heeft de ware en zo'n grote uitnemendheid, dat zij die haar

ontdekken niet meer verder zoeken; hun geest vindt in Hem de ware bevredigende rust, en ziet in Hem een verheven heerlijkheid en onuitspreklijke liefelijkheid. De vorige dingen worden dan gezien als voorbijgaande schaduwen, maar ze hebben nu het bestendige Wezen gevonden.

Eerder zochten ze het geluk in de stroom, maar nu hebben ze de Oceaan gevonden. De uitnemendheid van Christus is een Voorwerp dat de natuurlijke begeerten van de ziel volkomen voldoet en genoegzaam is haar geheel te vervullen. Zijn uitnemendheid is zonder einde en zodanig, dat de ziel er geen grenzen aan ziet. Hoe meer de ziel ermee bekend raakt, des te uitnemender ze wordt. Iedere nieuwe openbaring maakt Zijn schoonheid des te liefelijker. De ziel ziet geen einde; er is ruimte genoeg om steeds dieper in te dalen zonder ooit tot de bodem te geraken. De ziel wordt nooit moe om deze schoonheid te bewonderen. Christus' uitnemendheid is altijd fris en nieuw en ze verschaft, als ze duizend of tienduizend jaar aanschouwd is, nog evenveel, zelfs meerdere vreugde dan toen ze voor het eerst geopenbaard werd. Zijn schoonheid past en is verzadigend voor al de vernieuwde vermogens van de ziel.

Ook is de uitnemendheid van Jezus Christus het enige gepaste en verzadigende voedsel voor de ziel. De mens in Christus stilt zijn honger met hem en leeft op en uit Hem. Hij is dat Brood, dat uit de hemel is nedergedaald. Hij die het eet, zal nooit meer sterven. Hij is het Brood der engelen; Hij is de Wijn en de Melk, die zonder geld en zonder prijs geschonken wordt. Hiermee kan de hongerige ziel zich in vettigheid verlustigen en de hijgende ziel kan door Hem met alle goedheid vervuld worden. De vrede en vergenoeging die in Hem gevonden worden, gaan alle verstand te boven en zijn onuitsprekkelijk en vol heerlijkheid. Wie uit deze Fontein gedronken heeft en Zijn zoetigheid gesmaakt heeft, kan dit nooit vergeten. De ziel heeft de Rivier van het water des Levens gevonden en begeert geen andere vrucht meer.

De openbaring van de liefde van Christus geeft aan de ziel een overvloedige bevrediging. Deze liefde van Christus is buitengewoon zoet en verzadigend. Ze is beter dan het leven, omdat het de liefde van zulk een heerlijk en uitnemend Persoon is. Hoe liefelijker de Persoon is, hoe begerenswaardiger Zijn liefde is. Hoe zoet moet de liefde niet zijn van Hem, Die de eeuwige Zoon van God is en Die in wezen en heerlijkheid de Vader gelijk is.

Welk een zaligheid moet het niet zijn geliefd te worden door hem Die de wereld geschapen heeft — Die alle dingen draagt door het Woord Zijner almacht — Die verhoogd is aan de rechterhand Gods, ver boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en alle naam, die genoemd wordt — Die alle dingen aan Zijn voeten onderworpen heeft — Die de Koning der koningen en de Heere der heren is — het Afschijnsel van des Vaders heerlijkheid. Het is zeker genoegzaam voor de ziel van een aardworm die het stof bewoont en ook tot haar verzadiging, als ze door Hem bemind wordt.

Deze liefde van Christus is ook buitengewoon zoet en verzadigend, omdat ze zo oneindig groot is. Het is een liefde sterker dan de dood, en zulk een liefde die nooit tevoren gezien werd en die ook nooit geëvenaard kan worden.

Er zijn merkwaardige voorbeelden geweest van zeer grote liefde tussen aardse vrienden. Er bestond een allesovertreffende liefde tussen David en Jonathan. Ze is echter nooit gelijk te stellen met die liefde, die Christus de gelovigen bewijst. De liefde van Christus werpt zoete vruchten af. Alle kostbare weldaden en alle dierbare beloften die Hij Zijn volk geeft, zijn de vruchten van deze liefde. Hoop en vreugde zijn de aanhoudende stromen die uit deze fontein: "de liefde van Christus" vloeien.

De dorstige, hijgende ziel vindt in Christus verzadiging en vergenoeging, niet alleen door de volheid der genade en uitnemendheid, die Hij in Zijn eigen Persoon heeft; maar ook, omdat Hij de Weg tot de Vader is. Door Hem worden wij met God verzoend; door Hem hebben wij een vrijmoedige toegang tot God en door Hem worden wij in Gods gunst en liefde hersteld. De armoede en het gebrek van de gevallen mens bestaan daarin, dat hij van God gescheiden is, want God is de rijkdom en de zaligheid van het

schepsel. Wij zijn echter van nature van God vervreemd en God is van ons vervreemd. Onze Maker verkeert niet in vrede met ons. In Christus is er echter een weg voor een vrije gemeenschap tussen God en ons. Door Hem komen wij tot God en door Hem komt God tot ons. Jezus zegt: „Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij.” Joh. 14 : 6.

Jonathan Edwards

Eben Haezer

Zo luidt de titel van een boek van Drs. J. Schipper, uitgegeven door b.v. De Banier te Utrecht.

Het boek behelst de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten van Den Haag en Scheveningen. Dat lezen we op het titelblad. Maar het boek bevat veel meer. Ds. K. de Gier schrijft in een woord ten geleide o.a. het volgende:

In dit boek heeft de schrijver een historische beschrijving willen geven van de geschiedenis van de Afscheiding in 's-Gravenhage en tevens van het ontstaan en de ontwikkeling van de Gereformeerde Gemeenten van Den Haag-Centrum, van Den Haag-Zuid en van Scheveningen. Ook heeft de schrijver vooraf een kort historisch overzicht gegeven van de Hervormde Gemeente sinds de reformatie. (. . .)

Vanaf de Reformatie heeft de Heere ook Zijn Kerk geplant in Den Haag. De ware Kerk des Heeren zoals deze beschreven is in art. 27 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Een bijzonder kenmerk van deze openbaring is echter wel dat zij steeds onderhevig is geweest aan opgang en teruggang. Tijden van bloei werden weer opgevolgd door tijden van teruggang, maar ondanks dit alles heeft de Heere er steeds voor gezorgd dat de ware Kerk des Heeren niet geheel ten onder is gegaan. Steeds is ook in dit opzicht een overblijfsel naar de verkiezing der genade behouden en bewaard gebleven.

Hiervan kan men ook lezen in dit boek. De Hervorming in Den Haag heeft veel eerder beslag gekregen dan in andere steden van ons land. In „een der miserabelste plaatsen in den lande van Holland” heeft de Reformatie zich voltrokken. De nieuwe stand der ambtenaren, hoge ambtenaren, heeft voor de omwenteling gezorgd, naast de arbeidende stand. Maar spoedig werd het aantal gereformeerden door de vervolgingen steeds kleiner en zo ging de protestantse gemeente in Den Haag een kwijnend bestaan lijden, zodat de diensten in het geheim moesten gehouden worden. We zien dit ook in de tijd van de Afscheiding en daarna. Er waren groepen die de Waarheid boven alles liefhadden en daarom in gezelschappen bijeenkwamen, waarin de geschriften van de oudvaders gelezen werden, meestal behorend tot de eenvoudigen, maar er was ook een advocaat, A.M.C. van Hall, bij wie in zijn eigen woning aan de Amsterdamse Veerkade diensten werden gehouden. Zo is er in de negentiende eeuw in Den Haag een ontwikkeling geweest onder de Afscheidenen. Er ontstonden afgescheiden gemeenten van Drentse en Gelderse richting, Kruisgemeenten, Vrije Gemeenten, Oud-Gereformeerde Gemeenten, die tijdelijk gebloeid hebben, maar waarvan er vele weer geheel verdwenen zijn.

Ook de Gereformeerde Gemeente die in 1923 ontstond, groeide aanvankelijk snel in ledental, tot ruim 1400. Nu hebben de beide gemeenten, Centrum en Zuid, samen ongeveer de helft van dit ledental. De woningnood voor huwendende deed velen verhuizen naar omliggende plaatsen als Zoetermeer en andere. Een probleem niet alleen van Den Haag, maar ook van andere grote steden. Al zijn de gemeenten kleiner geworden, de Heere gaat toch door met de bediening en prediking van Zijn Woord, alsmede met de bediening van de Heilige Geest in het zaligmaken van hen die gekocht en verworven zijn door het verse en levende bloed van Christus.

Tot zover Ds. De Gier. We hebben dit boek met veel belangstelling gelezen, ook al omdat naaste familie jarenlang tot Den Haag-Centrum heeft behoord. Daaraan is te danken dat ook mijn naam in het boek wordt vermeld en wel in verband met een toespraak ter gelegenheid van de begrafenis van een zwager, die diaken van Centrum was.

Het valt bij het lezen van dit boek op hoeveel menselijks er vroeger al onder de Afschei-

denen voorkwam. Wat is er een verdeeldheid geweest. Toch is het werk des Heeren doorgegaan. Dat wordt ook nu nog in de residentie gevonden.

We vinden weinig vermeld van contacten met andere kerken. Mogelijk zijn die er weinig geweest. Het kan ook zijn, dat de schrijver zich beperkt heeft tot wat de officiële bronnen daarvan vermeldden.

Het werk maakt de indruk van met grote deskundigheid en objectiviteit geschreven te zijn. Daarom is het boek van blijvende waarde. Het heeft stellig betekenis voor leden van een der Gereformeerde Gemeenten in Groot Den Haag, maar ook voor vele anderen die bij het kerkelijke leven betrokken zijn. Er is veel uit zo'n boek te leren. Na een Verantwoording schrijft Drs. Schipper eerst een hoofdstuk over de Hervormde Gemeente sinds de Reformatie, vervolgens een hoofdstuk over de Afscheidenen der negentiende eeuw en daarna drie hoofdstukken over de Gereformeerde Gemeenten van Den Haag-Centrum, Den Haag-Zuid en Scheveningen, waarbij verschillende personen uiteraard op de voorgrond komen. Hierna komt nog het een en ander, bijlagen enz., om het boek te completeren.

Het is opmerkelijk dat er zoveel predikanten uit de drie gemeenten zijn voortgekomen, die in en buiten de Gereformeerde Gemeenten een goede naam gekregen hebben.

We kunnen dit boek van harte aanbevelen. Het is verlucht met vele foto's van belangrijke personen en gebouwen. Het is gebonden uitgegeven, met stofomslag, telt 301 blz. en kost f 32,50.

B.

Jaarvergadering G.O.L.V. 1982

De Gereformeerde Onderwijzers- en Leraars Vereniging houdt D.V. dinsdag 28 december 1982 haar jaarvergadering in de grote aula van „De Driestar”, Ronsseweg 557, Gouda. De ontvangst is om half 10 v.m., met gratis koffie en de aanvang om 10 uur precies. Sprekers zijn: Mw. drs. P.P. van Dorp-Stolk, orthopedagoge bij het B.G.S. en de heer J.F. Voorthuyzen, leerlingbegeleider bij het B.G.S.

Het onderwerp is: ZORGBREEDTEVERGROTING, OOK ONZE ZORG.

Het bestuur van de vereniging schrijft als volgt:

Graag willen we weer al onze leden en belangstellenden uitnodigen voor onze Jaarvergadering. Hoewel het misschien niet nodig is, dringen we deze keer niet zonder reden met enige klem aan op uw aanwezigheid, omdat op onze 60-ste Jaarvergadering het werk van het in januari j.l. gestarte Begeleidingscentrum voor Gereformeerd Schoolonderwijs (B.G.S.) in het middelpunt van de belangstelling zal staan. Het is immers toch wel een opvallend feit, dat de achterban, bestaande uit ouders, kerken en meeleven, het financieel mogelijk heeft gemaakt deze dienst van de grond te tillen, nadat de Heere tot onze stille verwondering veler harten geneigd heeft tot grote milddadigheid.

Niet minder opvallend is, dat we reeds thans kunnen en mogen vaststellen, dat deze landelijke begeleidingsdienst tot in alle regio's naar wens en tot tevredenheid functioneert. We zouden allerlei activiteiten van 't B.G.S. kunnen opsommen, zoals daadwerkelijke hulp bij de opzet en uitvoering van activeringsplannen, bij schoolwerkplanontwikkeling en het organiseren van cursussen interne remedial teaching enz., waaruit blijkt welk een grote plaats deze dienst inmiddels heeft ingenomen. Een overduidelijk bewijs dat zij voorziet in een levende behoefte op onze scholen. De ons gelaten en geboden mogelijkheid moge ons tot dankbaarheid stemmen.

Deze behoefte zal in de toekomst er niet minder op worden, aangezien het door onze overheid gevoerde onderwijsbeleid gericht is op zorgbreedtevergroting. Dat is dan ook het onderwerp wat op de jaarvergadering onze aandacht vraagt. De orthopedagoge van het G.B.S., mw. drs. P.P. van Dorp-Stolk, wenst daarvan de praktische noodzaak aan te tonen, terwijl de heer J.F. Voorthuyzen, leerlingbegeleider bij het B.G.S., de principiële opdracht hiervan hoopt te belichten.

Deze genoemde zorgbreedtevergroting zal zich in de toekomst zeker niet alleen beperken tot het basisonderwijs, maar ook toepassing vinden, zij het mutatis mutandis, in het voortgezet onderwijs. Een reden

temeer voor onze v.o.-leden geen verstek te laten gaan.

We hebben thans elkaar hard nodig om schouder aan schouder te staan tegen het geweld van de tijdgeest, die juist het onderwijs aan de jongere generatie tot doelwit heeft. Wij dringen niet langer aan, maar toon door uw komst naar de Jaarvergadering van de G.O.L.V., dat u ernst maakt met uw taak en de ontwikkelingen in het onderwijs u niet onberoerd laten.

Graag tot ziens op D.V. dinsdag 28 december a.s.

Verder schrijft de secretaris dat een niet onaanzienlijk deel van de leden der vereniging gerekend mag worden tot de lezerskring van Bewaar het Pand. Daarom plaatsen wij gaarne het bovenstaande bericht.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 48

„En Simson ging heen en ving driehonderd vossen; en hij nam fakkelen, en keerde staart aan staart, en deed een fakkel tussen twee staarten in het midden; en hij stak de fakkelen aan met vuur, en liet ze lopen in het staande koren der Filistijnen; en hij stak in brand zowel de korenhopen als het staande koren, zelfs tot de wijngaarden en de olijfbomen toe.”

Richt. 15 : 4, 5

De geschiedenis van Simson boeit mij. Ik hoop dat dit ook met jullie het geval is. Wanneer ik er een artikel over geschreven heb, dan denk ik daar altijd weer over na. En dan komen er iedere keer weer vragen uit naar voren. Mogelijk is dit ook met jullie het geval.

Zo begon ik, na het laatste artikel — schrik niet — te denken over de dierenbescherming. Er bestaat, zoals jullie ongetwijfeld allemaal wel weten, een vereniging die zich ten doel stelt de dieren te beschermen. Men heeft er in het jaar zelfs een aparte dag voor uitgetrokken en wel 4 oktober. Deze dag staat bekend als de "dierendag". De kranten schrijven er dan over, om het doel van de vereniging onder de aandacht van het publiek te brengen. Nu wil het geval dat de 4e oktober dit jaar op zondag viel. Dit was zelfs voor de vereniging een reden om de predikanten te vragen op deze dag en datum ook eens in de prediking aandacht te besteden aan de dieren.

Het gevolg van dit alles was, dat er daarna in de krant weer een verhaal stond van een vrouw die des zondags getroffen werd door het gebed van haar predikant, die een groot gedeelte van deze "heilige verrichting" aan het welzijn van de dieren had gewijd. Prompt werd daar weer een stuk tegenin geschreven door een ander die er zich aan had geërgerd dat haar predikant in de prediking er niets van had laten merken. Het was voor hem, alsof er geen dieren bestonden. En dat was verschrikkelijk, want dieren waren toch ook schepselen en je moest eens weten wat er in de dierenwereld allemaal door die onschuldige beesten geleden wordt.

Uit het bovenstaande kunnen jullie weten waar een preek al of niet mee gevuld kan worden. Je kunt ook weten hoe er door de mensen wordt geluisterd. Dat is heel verschillend. Ik heb jullie betreffende de dieren twee mogelijkheden genoemd. Daar is ook nog een derde. En het zou mij niet verwonderen als die onder ons veel gevonden zou worden. De derde mening wordt gekoesterd door mensen die zeggen: Ik ga niet naar de kerk om over dieren te horen preken. Daar heb ik geen belangstelling voor. Ik hoor liever wat anders. Als die dominee anders niet weet te brengen, laat hem dan maar thuis blijven. Met die laatste regel ben ik het helemaal eens. Als hij niets anders weet te brengen dan een verhaal over dieren en dat je daar goed voor moet wezen, dan kan hij ook beter thuis blijven. Hij moet voor alle dingen het evangelie prediken. Dat is de opdracht: Predik het evangelie aan alle creaturen ... Dat is de blijde boodschap voor arme zondaren, die zalig kunnen worden door het geloof in de Heere Jezus Christus.

Doch als men als prediker zijn roeping trouw opvolgt, voor zover dat met alle menselijke gebreken mogelijk is, dan ben je daarmee toch nog niet van de dieren af. Want het is toch zonder meer waar, dat dieren ook schepselen zijn van God. Het is ook waar dat

dieren niet mishandeld mogen worden. En dat men het voor dieren opneemt, daar kan men op zichzelf geen stuiver (centen zijn er niet meer) kwaad van zeggen. God geeft Zelf acht op de dieren. De bijbel getuigt daarvan op vele plaatsen. Hij voedt de mussen op het dak. Hij gebruikt de raven om Elia van eten te voorzien. De ezelin van Bileam protesteert zelfs met een Goddelijke stem tegen haar bereider, daar hij zijn lastdier onnodig had geslagen. Denk ook maar aan de geschiedenis van Ninevé in het boek Jona verhaald. Want de Heere ontfermde Zich over de lieden van Ninevé, en ook over het vele vee, dat daarin gevonden werd. Zie Jona 4:11 de laatste woorden.

Wie God vreest, zal in de eerste plaats zeker bedacht zijn op het heil van zijn onsterfelijke ziel. Doch hij zal dieren niet mishandelen, integendeel, hij zal goed voor de dieren zijn. Of staat het niet in Spr. 12 : 10: „De rechtvaardige kent het leven van zijn beesten, maar de barmhartigheden der goddelozen zijn wreed.” De kantt. zeggen dat met "kennen" bedoeld wordt dat hij hun behoeften weet, en dat hij er ook goed voor zorgt. Als God de Schepper Zelf goed is voor de beesten, dan zal het naar Gods beeld herschapen schepsel er ook zeker goed voor zijn. Als men dieren wreed behandelt, doet men zonder meer een "goddeloos" werk. Ik geloof dat op deze dingen, ik zeg niet door allen, maar wel door velen, wel eens te weinig acht geslagen wordt.

Misschien dat het bovenstaande voor deze of gene een ontdekkende werking heeft.

Doch jullie hebben inmiddels wel begrepen wat het probleem is, waar ik met de geschiedenis van Simson met de vossen in ben terecht gekomen. Want je moet het maar voor je ogen zien gebeuren, dat de staarten van deze beesten paarsgewijze aan elkander gebonden werden en dat daar tussen een brandende fakkel werd bevestigd. Die dieren hebben daar natuurlijk pijn aan geleden. Zij liepen daarom wat zij lopen konden. De korenvelden in. Het staande koren werd er door in brand gestoken. De korenhopen vatten ook vlam. Zelfs renden zij door de wijngaarden heen, die er ook al door in de brand raakten en de olijfbomen daarbij.

Koren en bomen zijn gevoelloze dingen, maar, o die arme vossen. Wat hebben die beesten een pijn moeten lijden.

Hoe moet dit allemaal worden verklaard? Ik ben bij deze vraag gedachtig geworden aan hetgeen geschreven staat in art. 13 van de N.G.B. Daarin wordt gehandeld over de voorzienigheid Gods. Gods voorzienigheid gaat over alle dingen. Die is dus ook gegaan over het handelen van Simson met die vossen. De voorzienigheid Gods is een geweldig leerstuk. Doch het is ook een moeilijk leerstuk. Juist als het gaat over deze dingen. Dan staat er in art. 13: „En aangaande hetgene Hij doet boven het begrip des menselijken verstands, datzelve willen wij niet curieuselijk onderzoeken, meer dan ons begrip verdragen kan; maar wij aanbidden met alle ootmoedigheid en eerbied de rechtvaardige oordelen Gods, die ons verborgen zijn; ons tevreden houdende, dat wij leersjongeren van Christus zijn, om alleen te leren hetgeen Hij ons aanwijst in Zijn Woord, zonder deze palen te overtreden.”

Datgene wat dus ons verstand te boven gaat, moeten we niet curieuselijk (zorgvuldig, nauwkeurig) onderzoeken ... Als dieren lijden door het toedoen van mensen dan zijn mensen daarvoor verantwoordelijk. Want dat dieren lijden is mede een gevolg van de zonde. Het ganse schepsel zucht (dus ook de dieren) gelijk als iemand die in barensnood verkeert. Rom. 8 : 22: „Want wij weten dat het ganse schepsel te samen zucht en te samen als in barensnood is tot nu toe.”

Als daar de ogen voor open gaan en je ziet een dier lijden, dan kan daaromtrent de schuld nog wel eens naar je toe komen. Dat dier heeft niet gezondigd. Ik heb wel gezondigd. Dat dat dier moet lijden vindt dus zijn oorzaak in mijn zonden. Wie het zo te zien krijgt heeft geen behoefte om alles curieuselijk te onderzoeken, maar die komt er mee in de schuld voor God.

Dat dus die vossen moesten lijden was ten diepste de schuld van de Filistijnen. Ook van de kinderen Israëls. Want die hadden God ook op het hoogst misdaan. Zij waren van het heilspoor afgegaan. En dan kunnen de oordelen niet uitblijven.

God voert ze rechtvaardiglijk uit, ook als de manier waarop Hij dit doet, ons klein

menselijk verstand, dat van nature nog verduisterd is ook, te boven gaat.

Simson de Richter, voerde oorlog met vossen, tegen de Filistijnen, vijanden van God en Zijn volk. Later gebruikte men rossen (paarden). Daar zijn in de oorlogen die in het verleden gevoerd zijn, heel wat paarden gesneuveld. Tegenwoordig voert men oorlogen met tanks en vliegtuigen. Dat gaat ten koste van mensen, maar ook niet minder ten koste van het vee. Wij zijn er in de oorlog van 1940-1945 zelf getuige van geweest hoeveel koeien en paarden er zijn gesneuveld toen zij tussen de vechtende, schietende partijen liepen te grazen. Het ganse schepsel zuchtte, koeien en paarden inclus. Dat gebeurt tot nu toe, zegt Paulus in de aangehaalde tekst uit Rom. 8. En wie draagt daarvan de schuld? Wanneer wij de vinger naar een ander uitsteken, zoeken we zelf buiten de schuld te blijven. Doch vergeet niet, dat als je met één vinger in de richting van een ander wijst, dat er altijd nog drie vingers zijn, die naar jezelf wijzen. Als dat wordt gezien, kom je zelf in de schuld. Op de bodem aller vragen ligt der wereld zondeschuld. Dat is waar. Doch het is wel heel algemeen gezegd. Wie het te beleven krijgt, zegt: Op de bodem aller vragen, ligt mijn persoonlijke zondeschuld. En wie daarmee te doen krijgt is er goed mee. Want zij gaan ook beleven dat er bij de HEERE vergeving is, altijd geweest. Ook in 1982. Doch ik moet weer ophouden.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent

Groet of zegen?

3.

Gezegend in de naam van de Drieënige God

Hiervoor merkten wij nog op n.a.v. Donner's verklaring van de Psalmen, dat de Kerk van alle eeuwen met het Votum belijdt: de Eenswezensheid van de drie Goddelijke Personen.

Zowel bij de aanvang van de Dienst des Woords, als bij het einde van de bediening des Woords belijdt de gemeente de volle zegenwens van de Drieënige God. Alle zegen voor de mens, die niets dan de vloek verdiend heeft, vloeit voort uit de Middelaarsgenade des Heeren Jezus Christus. (Dr. E.C. Grave-meijer). Dit komt tot uiting zowel bij de aanhef der apostolische brieven als bij het slot van deze brieven.

Petrus bidt de gemeente toe in 1 Petr. 1:2: „Den uitverkorenen naar de voorkennis Gods des Vaders, in de heiligmaker des Geestes, tot gehoorzaamheid en besprenging des bloeds van Jezus Christus; genade en vrede zij u vermenigvuldigd”. Daarmede begint hij zijn brief.

De Vader is door Zijn vrije liefde en eeuwige verkiezing de bron van alle heil; de Zoon door Zijn offerande de bewerker der reinigmaking van de zonden; de Heilige Geest de overbrenger, toepasser en mededeler hiervan en de voortbrenger van het nieuwe leven in heiligheid voor God.

Desgelijks geeft Johannes getuigenis van de Drieëenheid Gods, Openb. 1:4, 5, wat de meest uitvoerige en uitgebreide zegengroet is en daarom ook in de christelijke liturgie is opgenomen.

Ook hierin smeekt Johannes de zegen af voor de gemeenten in Azië, namelijk genade en vrede, van Hem Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed.

Op welke grond kunnen wij dan deze en meerdere teksten uit het begin of de aanhef der apostolische brieven aanmerken als „een groet zonder meer”?

Stemt niet de bekende apostolische zegen uit 2 Cor. 13:13 volledig overeen met de hiervoor genoemde teksten? Vanwaar dan het onderscheid tussen groet en zegen?

De slotzegen uit 2 Cor. luidt: „De genade des Heeren Jezus Christus en de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen. Amen”.

De beoordeling van groet of zegen kan toch niet gemaakt worden naar gelang deze in het begin of aan het einde van de apostolische brief staat? Het gaat toch om de inhoud?

Het slot van b.v. Filipp. 4:20-23, bevat zowel een groet als zegenbede, zie b.v. ook 1 Kor. 16:21-24 en Ef. 6:23, 24.

Vanzelfsprekend vereist e.e.a. nadere uitwerking, we willen er alleen maar mee zeggen dat op grond van de Schrift er geen onderscheid gemaakt kan worden tussen de aanhef en het slot van Paulus brieven, dat

men het begin slechts als een „groet” bestempelt en het slot als een „zegen”. Dat bij de aanvang slechts één hand hoeft opgeheven te worden en aan het einde twee handen als zegenend gebaar. Laten we ook in dit opzicht het pand bewaren en de band niet onnodig rekken vanwege ongewenste vernieuwingen.

Wij besluiten met nog een citaat uit de Reformatie van 17.3.1979 van Ds. F. Mul: „Wanneer dus bij de aanvang van de dienst de zegen opgelegd wordt, komt meteen heel de dienst in dat „klimaat” te staan. En dat is toch ook de bedoeling? We belijden het toch (en we willen tegenover allerlei verwereldlijking de waarde van de kerkdiensten hoog houden), dat de zegen, dat de vrede en de genade van God komt in de kerkdienst? Heel de kerkdienst staat in het teken van de zegen, van de genade en de vrede, die de HEERE schenkt! Dat is de klem van de prediking vooral. Zo gaat God, wat Hij bij de aanvangszegen, zeg dan maar de groetzing (maar dan de nadruk op zegen!) belooft, in heel de eredienst meteen waar maken! Zo kan ik ook „uit de voeten” met het „zegenement” dat ligt in de aanvangswoorden van Paulus’ brieven; en met de „groet” van Christus in de discipelenkring: Vrede zij u, en met de groetenis van de zeven gemeenten in de Openbaring van Johannes. De groet van Jezus aan Zijn discipelen op de eerste opstandingsdag (voor een moment) moet haastig worden de permanente zegen van de hemelvaart. En vanuit de zegen van de hemelvaart van Christus krijgt het zegenement in Paulus’ brieven en in de Openbaring van Johannes een bijzonder accent. En zo kunnen deze formules gebruikt worden in onze eredienst om daarmee ambtelijk de zegen van de Heere op de gemeente te leggen. Dan komt ook tot zijn recht het element van de verantwoordelijkheid van de kerkmensen, de kerkangars. De zegen wordt alleen genoten door geloof van onze kant. Zonder geloof wordt de zegen tot een oordeel.

Dat temeer geeft de ernst aan van elke kerkdienst. Omdat de zegen Gods ambtelijk op de gemeente is gelegd, daarom klemt de eis van de Heere: waar is uw geloof? Niet pas als ge naar huis gaat, maar direct al in de kerk! „De rechterstoelen staan hier binnen”. En dan is de slotzegen eveneens een bevestiging van de zegen van Christus, die permanent aanwezig is. Zo krijgt de zegen van Num. 6 een Christologische verdieping bij de hemelvaart van Christus voor de kerk des Heeren. En de formule van Paulus uit 2 Cor. 13 heeft dan als zegenspreuk in de eredienst dezelfde kracht. Die slotzegen geeft aan dat de zegen van God blijft doorgaan in ons leven van elke dag; en roept temeer op om deze verantwoordelijkheid te beleven, en goed te beseffen dat zonder geloof niet alleen de preek van de zondag tot een oordeel wordt, maar dat alle gaven van God dan eenmaal tegen ons zullen getuigen.

Wanneer we het zo mogen zien (en we doen dat vrijmoedig), dan is er geen enkel bezwaar dat ook bij de aanvang van de dienst de Dienaar de beide handen opheft onder het uitspreken van de zegen. Integendeel: we achten dat een juist gebaar. Trouwens, we vragen ons af welke zin de onderscheiding heeft van het opheffen van één hand en twee handen. Wanneer een Dienaar van oordeel is dat hij bij het uitspreken van de zegen met het opheffen van één hand meent te kunnen volstaan, wie zou hem daarover lastig vallen? Is het „opleggen” van de zegen in de Naam des Heeren beter „geslaagd” bij twee handen dan één hand? Maar: als de aanvangszegen eigenlijk geen zegen zou zijn, doch slechts een groet, dan kan het opheffen van de hand evengoed vervallen. In ieder geval; het zal duidelijk zijn wat ons standpunt is: zowel de aanvang als het slot van de eredienst staat in het teken van de zegen van de HEERE: en het zegenend gebaar van de opheffing der handen achten we juist te zijn, ook bij de aanvang.

We zijn van oordeel dat ook hierin uitkomt iets van de meerdere rijkdom van de nieuwtestamentische eredienst boven de oudtestamentische dienst.”

Dit is het einde van het citaat van Ds. Mul. A.B.

Door ruimtegebrek kon dit gedeelte niet eerder geplaatst worden.

Uitgeverij Vijlbrief, postbus 6080,
2001 HB Haarlem

Ik kom thuis door Prof. Drs. H.J. Schilder.

Het eerste exemplaar van dit boekje is op 15 mei 1981 tijdens een besloten samenkomst van senaat, curatoren, professoren en studenten van de Theologische Hogeschool, Broederweg 15 te Kampen aan Professor Schilder door de uitgever aangeboden. In deze laatste samenkomst van het studiejaar 1980-1981 nam Professor Schilder afscheid van de School welke hij ruim 28 jaar mocht dienen. Het boek „Ik kom thuis” (160 pagina's, geïllustreerd, gebonden, f 24,95) bevat een groot aantal schriftoverdenkingen, waarin behalve het kerkelijk jaar, ook het Oude Testament (het vakgebied van professor Schilder) en met name het Spreukenboek aandacht krijgt. Een uitstekende handreiking bij de schriftstudie. Zo schrijft de uitgever.

Daarbij willen we ons aansluiten. We hebben hier niet te maken met stichtelijke meditaties, zoals we ze kennen uit allerlei bladen, maar met Schriftoverdenkingen, waarbij de schrijver op een eigen wijze de Schrift wil laten spreken.

Het lettertype zou wel wat groter hebben mogen zijn. Dat zou de leesbaarheid bevorderd hebben. De inhoud blijft uiteraard van gelijke waarde. B.

Uitgave van het Landelijk Verband van Staatkundig Gereformeerde Kiesverenigingen

Hoort de roede, deel II.

Nog niet zo lang geleden hebben we het eerste deel van deze Ds. Kersten en Ds. Zandt serie besproken. We kunnen nu kort zijn. Dit deel bevat partijredes van genoemde predikanten op de algemene (jaar)vergaderingen van de S.G.P. in de periode 1937-1951.

De eerste rede heeft Ds. Kersten gehouden in de jaren 1937-1940 en na de Tweede Wereldoorlog in 1946. Ds. Kersten trok zich wegens zijn gezondheidstoestand uit het politieke leven terug. Enkele jaren later is hij de eeuwige rust ingegaan. Ds. Zandt heeft de plaats van Ds. Kersten als voorzitter van een partij ingenomen. Zijn redevoeringen ademen dezelfde geest als die van zijn voorganger. In deze vroegere rede staat uiteraard veel wat vooral afgestemd is op die dagen, waarin ze uitgesproken zijn, maar dat neemt niet weg, dat er genoeg in staat wat ook in onze dagen nog geldt, ja, wat nu nog meer moet toespreken. Het is steeds weer voorgehouden, dat in de weg van de Heere afgevoerspoed is te wachten. Er is altijd op aangedrongen om tot de Heere weder te keren. Dat zijn zaken, die in de nood van onze tijd nog meer spreken. Hoort de roede en wie ze besteld heeft. Ook uit historisch oogpunt is deze uitgave van waarde. Er worden in de redevoeringen feiten vermeld, die anders zo gemakkelijk zouden kunnen worden vergeten. Er is gebed en waakzaamheid nodig om in de weg die hier uitgestippeld wordt voort te gaan.

Het boek is te bestellen door f 15,- per ex. te storten op postrekening 525314 ten name van de secretaris-penningmeester van de K. en Z.-serie te Apeldoorn. De tweede druk van het eerste deel (redes 1926-1936) is inmiddels gereed. Ook dit boekje is verkrijgbaar voor f 15,-. De beide delen zijn niet in de boekhandel verkrijgbaar. B.

Boekbespreking

Uitgaven van W.J. Pieters, Voorstraat 5,
Groede

1. **Confrontatie met homofielen in evangelisatie en zielszorg** door Jacob Zondag. Dit is een eindexamenscriptie in opdracht voor het einddiploma van het Bijbelinstituut België. De studiebegeleider A.H.J. van Rooie zegt aan het slot van zijn voorwoord, dat deze scriptie een waardevolle bijdrage is t.a.v. het onderwerp homofilie.

Zondag wijst er in een inleidend woord op, dat deze studie een poging is een Bijbelse visie te vinden vanuit het gehele evangelie en zo de problemen aan te kunnen, die op ons pad komen. De grondvraag voor de studie is, zegt hij, te vinden in de Bijbel. De studie wil niet de pretentie hebben uitputtend te zijn alsof er geen onbeantwoorde vragen overblijven. Wel is duidelijk dat de Bijbel een betrouwbaar antwoord geeft om verder te leven met een doel.

Achtereenvolgens schrijft Zondag over 1. Homofilie, 2. Bijbelse teksten, 3. Evangelisatie, 4. Zielszorg en 5. Nazorg. Daarna komt er een samenvatting en conclusie. Daaruit

nemen we enkele gedachten over: De Bijbel spreekt niet over homofilie, maar wel over homoseksualiteit. Het komt voor in culturen die God hebben verlaten. Deze volken zijn uit hun land verdreven of zijn gedood. Het volk Israël, maar ook de christen in het Nieuwe Testament, wordt gewaarschuwd zich niet met deze praktijken in te laten, op straffe van hetzelfde oordeel. (blz. 61). Homofielen die komen voor zielszorg moet heel duidelijk worden uitgelegd wat Jezus in zijn of haar leven kan en wil doen. Het hele woord van God moet verteld en toegepast worden om te helpen in de concrete situatie van dat moment. Jezus moet voorgesteld worden als de Vriend en Helper in nood, maar Die ook Heer wil zijn in het hele leven van ieder mens, zonder uitzondering. (blz. 62). Een antwoord op homofilie? maar één weg. De hele maatschappij, het hele volk terug tot God! Tolerantie, begrip, enzovoorts helpt niets. Het zijn excuses. Als het volk terug keert tot God, dan zal Hij weer zegenen. (blz. 63).

We hebben deze scriptie met belangstelling en voor een groot gedeelte ook met instemming gelezen. Het doet goed te merken, dat de schrijver de Schrift wil laten spreken. Hij doet dat echter niet voldoende. We moeten het betreuren, dat de zonde te weinig als zonde in aard en gevolgen getekend wordt. Er blijft nog ruimte over voor de zelfwerkzaamheid van de mens, maar de noodzakelijkheid van de vernieuwende werking van de Heilige Geest komt niet naar voren. Overigens bevat dit werkje van 69 blz. veel waar we onze winst mee kunnen doen. Het kost slechts f 3,90.

2. **Abortus ons probleem** door Joke Gosker. De titel zegt duidelijk waar dit werkje over gaat. Het is een scriptie geschreven in opdracht van het Bijbel Instituut België ter voltooiing van de driejarige opleiding. Beroupsshalve is de schrijfster ontzettend veel met dit probleem geconfronteerd. Zij hoop dat dit werkstuk de lezers zal helpen in het vormen van hun mening over abortus.

De scriptie boeit van het begin tot het einde. Op een originele wijze vraagt Joke onze aandacht voor het onderwerp. Zij ziet verschillende geaborteerde levettjes uit de baar opkomen en voert daar gesprekken mee, die ze in haar scriptie weergeeft. Zij concludeert, dat abortus plaats heeft op juridische, psychiatrische, medische, eugenetische en sociale of sociaal-psychologische indicatie.

De schrijfster wil een positief christelijk standpunt innemen. Uit dat oogpunt zouden we het lezen van de scriptie moeten aanbevelen. Echter moeten we ook een paar opmerkingen maken. De eerste betreft een drukfout. Op blz. 12 staat: gevestigd. Dit moet zijn: gewettigd. Op blz. 34 lezen we: Christus heeft beloofd, alle schuld weg te nemen en Hij biedt ons vergeving aan en reiniging van alle zonden, als wij bereid zijn ons met God te laten verzoenen. De Schrift zegt duidelijk, dat er niemand is die naar de Heere vraagt. Eerst is het werk van de Heilige Geest nodig. Wat op blz. 43 staat over voorbehoedsmiddelen moest veel positiever zijn in afwijzende zijn. Op blz. 44 staat: wie staat, ziet toe . . . De schrijfster zal bedoelen: Wie meent te staan, zie . . .

Het is een werkje van 50 blz., dat f 3,75 kost.

3. **Een S.O.S. naar de hemel** door C. Houterman-Verrijzer.

Dit is een gedichtenbundel. De titel is ontleend aan een van de gedichten. Boven elk gedicht staat een tekst. Dat betekent niet dat de inhoud van de gedichten Schriftuurlijk is. Integendeel, we kunnen vele voorbeelden geven waaruit het tegendeel blijkt. We willen volstaan met een enkel voorbeeld. Boven het gedicht: Toch een voldoende, staat de tekst Rom. 3:28. Het gedicht bestaat uit 4 verzen van 4 regels. We citeren de laatste twee coupletten, die genoeg zeggen:

Als ik dan ook terugblik in mijn leven,
-te goed ken ik mijn fouten en mijn falen-
kan ik niet anders dan sidderen en beven:

'k weet, voor Gods examen zal ik onvoldoende halen.

Doch daar spreekt plotseling Jezus aan mijn zij met liefdevolle stem en een mond die lacht:

„Hoewel stunteling, tòch wandelde je achter Mij.

'k Maak met Mijn bloed van jouw drie een acht!”

Het boekje telt 56 blz., het is keurig uitgegeven en kost f 9,90. B.

Heel onverwachts heeft de Heere van ons weggenomen, in de hope des eeuwige levens, onze geliefde man, vader en grootvader

GERBEN VEENSTRA

in de leeftijd van bijna 73 jaar.

Zijn liefhebbende vrouw en kinderen:

Anna Elisabeth
Veenstra - Koopman
Andy en Doroty Veenstra
Gijsbert en Johanna
Theodora
Wassink-Veenstra
Pieter en Lisabeth
Krijgsman - Veenstra
Johannes en Arlina
Veenstra
en
24 kleinkinderen

10 november 1982
R.R. 1, Stevensville, Ontario,
LOS ISO Canada

Stichting

Kom over en help

hulp aan Christenen in Oost-Europa

„En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet”.

KERSTAKTIE 1982

Voedselpakketten voor Roemenië

In Roemenië heerst een groot gebrek aan de eerste levensbehoeften.

Wij beschikken over de mogelijkheden aan een groot aantal gereformeerde predikanten een voedselpakket te sturen.

Helpt u mee aan deze schrijnende nood enigszins tegemoet te komen?

De pakketten kosten f 150,- per stuk. (incl. verzending)

Bankrekening: ABN nr. 56.93.24.610 of giro nr. 35 35 181 t.n.v. Stichting Kom over en help,
Blotenburgerhof 11
3931 SM Woudenberg

VERMELD BIJ UW GIFT:
„VOEDSELPAKKET ROEMENIE”

Help Papoea's overleven.

Geen kréet die naar u overkomt.
Rauwe werkelijkheid die zich in een
dagelijks levenspatroon herhaalt.
De Papoea is in nood!
Help de Papoea te overleven.

Uw steun is nodig voor:

★ hulp aan Papoea-vluchtelingen en
gevangenen; ★ onderhoud van gezinnen
en weeshuizen; ★ medicijnen en medische
instrumenten; ★ school- en studiegelden;
★ inventariseren en doorgeven van nieuws
over de Papoea's; ★ steun aan het
nationaal verzet.

De stichting Hulp aan Papoea's in Nood
bestaat al 10 jaar.

Met uw hulp konden we veel goeds doen.

Maar er moet méér gebeuren.

Ontzettend veel meer.

Help de Papoea's mee te
overleven!

Stichting Hulp aan Papoea's in Nood

De geschiedenis van het Papoea-
volk is niet aan iedereen bekend.
En wat zich de laatste 25 jaar heeft
afgespeeld - onderdrukking en
uitroeiing van wat was voorbe-
stemd een trotse natie te worden -
wat weten wij ervan?

NOGMAALS DE FEITEN

1600-1949

Nieuw Guinea onder Nederlands
bewind.

Nederland belooft de Papoea's
onafhankelijkheid.

1961

West Papua is de nieuwe naam;
een eigen vlag, een eigen regering.

1969

Indonesië manipuleert de volks-
raadpleging die had moeten lei-
den tot totale onafhankelijkheid.
Een volk ontgoocheld. De wereld
ziet toe.

1982

Indonesië gebruikt Irian Jaya als
wingewest. Een volk is verraden.
150.000 Papoea's zijn verdwenen.
Blijft Nederland toezien?

Papoeaafonds

Postgiro 243000

Rozendaal 27

8431 PD Oosterwolde

Bank: Amro-Oosterwolde

Rekening 44 40 72 470

Secretariaat

Van Randwijcklaan 104

3815 MT Amersfoort

Telefoon 033-728690

**Uitgeverij
Boekhandel
G. KOOL**

Het adres voor
al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

□ „Repos Ailleurs” te
Driebergen, RUSTOORD
voor eenzaam, herstellen-
den, oververmoeiden en zij
die, binnen eigen kring, er
eens uit willen of moeten.
Houdt u Gods Dag in ere en
bent u afkerig van t.v. e.d.,
belt u dan eens 03438 -
12466.

U bent ook dit jaar weer
hartelijk welkom op

„De Verrassing”

Pension voor jong en
oud. Bungalows en sta-
caravans.

Zondag eerbiedigend.

Bespreek tijdig.

Postbus 302, 1794 ZG,

Oosterend-Texel.

Tel. 02223-661 of 391

VEILIG VERMAGEREN ?

Dat kan! Maar dan met de
geheel plantaardige Ver-
mageringstabletjes. Kuur
voor een maand f 20,-

-Tevens uit voorraad-
leverbaar meer dan 40
kruidenmengsels o.a.
Suikerziekte, Te Sterke
Vloeiing, Spataderen,
Vernauwde Bloedvaten,
Vochtafdrijvend,
Zenuwen. Kuur voor een
maand f 15,-

NIEUW

Behalve de soorten
Vermagering, Vochtaf-
drijvend en Zenuwen, nu
ook Hoge Bloeddruk,
Rheumatiek en Vernauwde
Bloedvaten in tabletvorm
verkrijgbaar.
Maandkuur f 20,-

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem.
Tel. 023 - 312882, b.g.g. 023
324606. Postgiro 190609.

KOMPLETE WONING- INRICHTING EN STOFFERING

Meubelen, Tapijten,
Gordijnen, Bedden,
Dekens, Zonwering enz.
Vloerkleden en Oosterse
tapijten.

Geheel vrijblijvend komen
wij bij u thuis met onze zeer
uitgebreide
stalencollecties.

Tapijten worden gratis
gelegd en voor vakwerk
staan wij garant!

Ook verzorgen wij diep-
reiniging van uw tapijt.

Bel ons eens voor een
afspraak!

Beleefd aanbevelend:

B. Elderkamp

Frankenoord 17,
3079 LB Rotterdam.
Tel.: 010 - 82 34 87

JOHANNUS

Hét elektronische orgel
voor klassieke muziek.

OPUS 18

JOHANNUS orgel
vanaf f 7.475,-

Dealer van o.a.: JOHANNES, VISCOUNT, OMEGAN.
Komt u eens geheel vrijblijvend deze orgels belu-
isteren en bespelen. Ook kunt u de 4-kanalen akoustiek
beluisteren.

- ★ Landelijke service
- ★ Hoge inruil
- ★ Franco thuis door heel Nederland
- ★ Gaarne telefonische afspraak

nie. deij
VIANEN

Voorstraat 89
Tel. 03473-76170

Stichting Reformatorische Hulpactie „Woord en Daad”

Giro 3020900, m.v.v. Helpende handen
Arkelsedijk 24 - 4206 AC Gorinchem
Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 32550

Kankerpatiënten in Kottayam (India) hebben een
tehuis nodig. Voor lichamelijke en geestelijke bege-
leiding. Ongeneeslijk verklaarde patiënten worden
uit het ziekenhuis ontslagen en ontberen verder
elke hulp. Hiervoor is nodig f 186.000,-

Een teken van
barmhartigheid

Helpende handen